

TAKARMÁNYOZÁS FELSŐFOKON

A hazai mezőgazdaság fejlődése elvitathatatlan, még akkor is, ha ebből az átlagember viszonylag keveset tapasztal. Alapesetben számára természetes, hogy a boltban megfelelő mennyiségű és minőségű húst vásárolhat, amelyet otthon elégedetten elfogyaszthat a család. Vajon a takarmánygazdálkodásban milyen szerepet játszanak a technikai feltételek és a vizsgálatok?

Bódi Zsolt, a NeoCons Plus Kft. ügyvezető igazgatója beszél ezekről a háttér-információkról.

A takarmányozásban is kiemelten fontos a minőség. Mit jelent ez konkrétan? Megfelelő mikrobiológiai tisztaságot? Tápanyagdús takarmányt?

A minőség az egyik legalapvetőbb kritérium a mai modern takarmányozásban is. Sokszor használjuk, de elég összetett jelentéssel bír a „minőség” kifejezés. Ahhoz, hogy jó minőségű állati terméket (tojás, hús, tej) állítsunk elő, nem csak jó minőségű takarmány kell, elengedhetetlen a telepi higiénia, a modern technológia, a jó állategészségügyi státusz és a hozzáértő szakemberek irányítása is. A mai iparszerű állattartásban a költségek 70-75%-át a takarmányok képviselik, ezért mindenki számára alapvetően fontos, hogy jó minőségű takarmányt essen, mert ezt tartjuk a gazdaságosság egyik kulcsának. Viszont a jó minőségű takarmány mellett a többi kritériumnak is meg kell felelni, mert csak ezekkel együtt tud működni gazdaságosan a termelés.

A jó minőségű takarmány már a szántóföldön készül, ugyanis a cél az, hogy a betakarítás során minél kevesebb betegséggel, gombával, kártevővel legyen szennyezett a betakarított takarmánynövény. A tárolás és a feldolgozás során is felmerülhetnek problémák, melyekre oda kell figyelni: beázik a tároló, kártevők vagy raktári gombák elszaporodnak, a feldolgozásnál túl finom vagy éppen túl durva lesz az őrlemény, túl sokáig és túl nagy hő éri a takarmányt, stb. Ezek a tényezők nagyban befolyásolják a takarmány beltartalmát, minőségét. Ha nem megfelelő a takarmány beltartalma vagy éppen szennyezett (pl. gombatoxinokkal), ezek az állatok termelési mutatóit csökkentik.

Más szempontból fontos, hogy a minőségi takarmány jól emészthető legyen, valamint az összetétele megfelelően a termelési fázisnak és az adott állatfaj számára. Nem ugyanaz a beltartalmi igénye takar-

mány szempontjából egy fiasztatóban lévő malacnak vagy éppen a tenyészkocának. De eltérő igénye van egy tejelő tehénnek és egy húsmarhának is. A minőség elengedhetetlen a takarmányozásban és az iparszerű állattartásban.

A tudományos alapokon kívül milyen technológiát kíván a modern takarmányozás?

A mai modern takarmányozást sem kerülte el a technológia fejlődése, ami azért is lehetetlen, mivel a népesség növekedése miatt egyre nagyobb az igény az állati fehérjére. Ezt a mennyiségi- és minőségi-igény-növekedést nem lehet pusztán az állatok létszámának növelésével fokozni. Fontos, hogy az állattenyésztés és a genetika is fejlődjön. Elmondhatjuk, hogy az elmúlt évtizedekben hatalmasat változott és fejlődött az állattenyésztés, soha nem tapasztalt hozamokat érnek el a gazdaságokban. Viszont ennek van egy másik oldala is, ezeket a modern hibrideket ki kell „szolgálni”. Azonban a magas termelési

szinteket csak állandó környezet biztosításával és a lehető legmagasabb állategészségügyi kontroll betartása mellett lehetséges megvalósítani.

A takarmány előkészítése már a szántóföldön elkezdődik, ahol a talajminőség és a korábbi termésátlagok ismeretében juttatják ki a tápanyag-utánpótlást és a növényvédő szereket. A folyamatokat műholdak segítségével végzik, ami hatalmas segítség a korábbi

lehetőségekhez képest. Az önvezető traktorok már egy ideje használatosak a gazdaságokban, és a jövőbe tekintve egyértelműen a vezető nélküli robottraktorok lesznek a meghatározók. Az állattartó telepeken is próbálják csökkenteni az emberi tényezőt, mivel sok szempontból kockázatot jelent. Jó példa erre a „csirkecombán” alkalmazása a baromfitelepeken.

Az épületen belül biztosítani kell a közel állandó hőmérsékletet, páratartalmat, megvilágítást évszaktól és éghajlattól függetlenül. Ezeket a műveleteket is automata rendszerek végzik, emberi beavatkozás nélkül. Gyakorlatilag egy operátorra van szükség, aki figyeli az esetleges riasztásokat vagy

meghibásodásokat. Az állatok azonosítását is chip segítségével oldják meg, amelyek rögzíteni tudják a termelésben lévő állat teljesítményét, és ennek megfelelően kerül kiosztásra számukra a takarmány, ezzel optimalizálva annak felhasználását. Kamerákkal, hőkamerákkal figyelik az állatokat, és a testhőmérséklet változása esetén azonnal tudják kezelni. Ma már az egyedi azonosítás szinte elengedhetetlen, mivel csak így lehet megfigyelni, hogy melyik állat mennyit és milyen minőségben termel.

Egyre nagyobb gyakorlati tapasztalat alakul ki a nutrigenomika területén is, ami sokáig csak tudományos szinten működött. A nutrigenomika az, amikor

már az állatok génállományának ismeretében állítjuk össze a takarmányokat. Ebből is jól látszik, hogy milyen sok tartalék van még a technológiában.

A takarmányozásban Magyarországon megszokott a szója használata, azonban jellemzően Brazíliából szerzik be, így GMO-terméknek minősül. Elképzelhető, hogy a jövőben kiváltható lesz GMO-mentes termékkel ez a szója?

Magyarországon a szója minősül fő fehérjeforrásnak a takarmányokban. 2001 előtt lehetett használni állati fehérjét is, de Angliában kitört a BSE szivacsos agyvelőgyulladás (kergemarhakór), ezért minden állati fehérjeforrást betiltottak a takarmányozás területén. Ettől az időszaktól került monopolhelyzetbe a szója. A globális szója-vetésterület több mint 80 százaléka GM. A GMO-mentes szójatermesztés többelköltséget jelent a gazdák számára, ezért is kerül egyre inkább háttérbe a nagy szójatermesztőknél (USA, Brazília, Argentína). Brazíliában közel 120 millió tonna szóját termeltek a tavalyi évben, aminek jelentős részét exportálták. Így valóban az EU-s szójaigényeket is nagyrészt ebből fedezik. Bár 2018-ban az amerikai-kínai vámháború miatt az amerikai szója nagy része Európába került.

Az EU szójaimportjának 85-90 százaléka GMO-szója, amit takarmányokban használnak fel. A napraforgó, a repce, a hüvelyesek (borsó, bab, csillagfürt) és a pillangósok (lucerna) jó alternatívák lehetnének, de kevés a termőterület, és csak bizonyos mennyiségi korlátozással lehet felhasználni ezeket a takarmányokban. Magyarországon 60-65 ezer hektáron termelnek szójababot, ami 150-200 ezer tonnát eredményez. Ennek a mennyiségnek a 70%-át exportálják, főleg Ausztriába, mivel jó minőségű és GMO-mentes. Hazánkban a szójaigény 600 ezer tonna évente. Ha az összes Magyarországon termesztett szója itthon kerülne felhasználásra, akkor sem lenne elegendő vagy növelni

kellene a termelést. A GMO-mentes termékekre egyre nagyobb az igény, és ez egy olyan piaci szegmens, amivel mindenképpen foglalkozni kell.

Magyarországon is zajlanak kísérletek a magasabb fehérjetartalmú növények termesztésére. Mi a véleménye erről az útról?

Nagyon fontos, hogy legyen alternatívája a szójának és különösen a GMO-szójának, de sajnos a termőterület hiánya és az egyéb szántóföldi kultúrák kiszorítják az alternatív fehérjehordozókat. Magyarországon tradicionálisan gabona- és kukoricatermesztő övezetnek számít az ország klimatikus viszonyainak és a termőföld minőségének köszönhetően. Nagy tartalékok vannak a kukorica, repce, napraforgó ipari melléktermékek feldolgozásában vagy a rovarfehérje alkalmazásában. Vannak olyan törekvések, mint a NAIK által meghirdetett Nemzeti Fehérjetakarmány Program, aminek a kereteiben szeretnék a magyar szója termőterületét duplájára emelni. Azonban ehhez növelni kellene az öntözött területek nagyságát is. Vagy az olyan civil kezdeményezés, mint a GMO-mentes Magyarországért Egyesület, mely a felhasználókat és a termelőket szeretné tájékoztatni. Azt gondolom, hogy ezek a törekvések nagyon fontosak, de a szója érdekvédelme továbbra is túl erős világszerte.

Mi a tapasztalatuk, a mezőgazdasági szereplők elvégeztetik a takarmányvizsgálatokat?

A nagyüzemek folyamatosan ellenőrzik, hogy milyen beltartalmú takarmányokat etetnek az állatokkal és milyen gombatoxinokkal fertőzött a takarmány. Szinte minden évben felüti a fejét valamilyen gombafertőzés vagy az aszály, vagy a túlzott csapadék miatt. Egyre

nagyobb problémát okoznak a gombatoxinok is, mivel gazdasági haszonállataink már nem olyan ellenállóak, mint a korábban tenyésztett fajták. Általánosságban elmondható, hogy a költségek 1-1,5%-át a laborvizsgálatok költségei teszik ki.

Az önök cége, a NeoCons Plus Kft. célul tűzte ki a fenntartható gazdaságok kialakításának támogatását. Pontosan mit jelent ez a cég szakmai vonalát követve?

Az EU-ban célul tűzték ki az antibiotikum felhasználásának csökkentését az állattenyésztésben, és kell egy alternatíva, amit minél előbb alkalmazni kell. Természetesen itt nem csodaszerekről beszélünk, mivel ezeket a gyógyszereket nem lehet egyik napról a másikra csak úgy elhagyni.

A korábban említett takarmányhigiénia, telepi higiénia, jó állategészségügyi státusz és a telepi szakemberek munkája szükséges ahhoz, hogy ezek a gazdaságok fenntarthatók legyenek. Sok példa van ma már erre, például vannak olyan húsfeldolgozók és étteremláncok, melyek nem vesznek át antibiotikummal kezelt húst. Szigorú belső auditon kell átadni az azoknak a gazdaságoknak, amelyek ezeknek a cégeknek akarnak szállítani. Termékeik teljesen antibiotikum-mentesek, így nem tud semmiféle rezisztencia kialakulni a növényi hatóanyagok miatt. Nagyon sok antibiotikumot használnak a takarmányokban, ami egy „ördögi kör”, mivel ezzel a baktériumok és vírusok egyre ellenállóbbak lesznek. Az agresszív kórokozók lecsökkentésére egyre több antibiotikumra van szükség, ami elősegíti a rezisztencia kialakulását. Célunk, hogy biztonságos takarmányokkal és takarmánykiegészítőkkel támogassuk partnereinket, így segítve a gazdaságos és fenntartható termelést.

Az önvezető traktorok már egy ideje használatosak a gazdaságokban, és a jövőbe tekintve egyértelműen a vezető nélküli robottraktorok lesznek a meghatározók.